

editors are also familiar with the historical events or cultural details mentioned, which helps the translation make sense to the target audience and avoids misunderstandings. Moreover, human editors ensure that the editorial style and guidelines of media outlets are followed, maintaining consistency and preserving the brand's reputation.

Many media outlets publish content in multiple languages to reach a wider audience. Human editors ensure that all these translations fit together well and maintain the media outlet's reputation for quality and reliability.

In a multimedia-rich environment, human editors oversee the translation of not only text but also images, videos, and infographics. They ensure that all elements of multimedia content are consistent and coherent, contributing to a seamless and engaging reader or viewer experience. Editors can add the right keywords and phrases to make sure the translated content shows up in online searches [3].

Last but not least, editors help media outlets stay out of legal trouble. Some translated content can have legal or ethical issues, like defamation or privacy concerns. Editors are trained to handle these complexities and ensure the content follows the law and ethical guidelines, protecting the media outlet's reputation.

Results. A translator is not only a person who knows one or more foreign languages. He or she is an editor, journalist, stylist, and well-read person who is a specialist in many fields. An editor in the media field ensures accuracy, style, and credibility in translations. They understand complex topics, adapt materials to the audience, and maintain the independence and ethics of the media. The role of a editor is extremely important in ensuring the quality of information in the modern world.

Conclusions. To sum up, human editing of machine translation in the media sector is indispensable. It upholds journalistic standards, ensures cultural sensitivity, and maintains the trust and credibility of media content. Human editors bring their linguistic skills, cultural awareness, and subject matter expertise to refine and adapt translations, making them accurate, contextually appropriate, and resonant with diverse audiences.

References:

1. Why Not Save on Machine Translation Post Editing?. *ATL | Translation and AI Services*. URL: <https://www.atltranslate.com/blog/save-on-machine-translation-post-editing>
2. The importance of Post-editing for Machine Translation. *Verbika Professional Translation Company*. URL: <https://verbika.com/the-importance-of-post-editing-for-machine-translation/>
3. Five Reasons Why Translation Is Important in Mass Media & Communication | GoTranscript. *Best Audio & Video transcription services | GoTranscript*. URL: <https://gotranscript.com/blog/five-reasons-why-translation-is-important-in-mass-media-&communication>

РЕАЛІЇ ЯК ОБ'ЄКТ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Богач І. А.

гр. АУП-47

*Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Наук. керівник – к.філол.н., доцент Цепенюк Т. О.*

Постановка проблеми. Проблема відтворення культурно-маркованих одиниць у художніх текстах завжди була важливою в теорії та практиці перекладу. Роман Івана Багряного «Тигролови» особливо актуалізує цю проблему, оскільки його значення для української культурної та літературної спадщини величезне, а велика частина перекладу

відбувається на рівні слів, культурно-маркованих одиниць, відомих як реалії. Національно-маркована лексика вимагає особливої уваги з боку перекладача, оскільки позначає національно специфічні предмети, поняття, явища тощо, відповідники яких відсутні у мові перекладу. Перекладознавці такі одиниці називають безеквівалентною лексикою, культурно-маркованою лексикою, національно-маркованою лексикою, або ж реаліями.

Аналіз останніх досліджень. Культурномарковані слова часто зустрічаються в різних текстах і є матеріалом досліджень для багатьох науковців. Чимало перекладознавчих досліджень присвячено проблемі перекладу культуромаркованих слів, серед яких наукові доробки Р. Зорівчак, І. Корунця, М. Кочергана, Ю. Найди, П. Ньюмарка та ін. Вчені розглядають реалії під різними кутами і, відповідно, подають різні тлумачення цього поняття.

Так, С. С. Толстой звертає увагу на те, що реалія – це не просто поняття, концепція чи щось абстрактне. Він розглядає культурномарковані слова як «конкретні умови життя і побуту країни, з мови якої здійснюється переклад» [5, с. 38]. Схожої думки притримується й Сьюзан Басснетт, яка у своїй книзі “Translation Studies” пише про те, що реалії – це конкретні елементи культури, що містять якусь форму соціального або історичного досвіду. Дослідниця також зазначає, що реалії можуть бути складні для перекладу через їх культурно-специфічний характер [7]. Ткаченко Ю В., у свою чергу, вважає, що «за своєю природою реалія складне і багатогранне явище, яке поєднує в собі матеріальне, мовне, граматичне та лексичне поняття» [4].

Найприйнятнішим і найбільш повним ми вважаємо тлумачення реалії Р. П. Зорівчак, яким ми й послуговуватимемося в рамках нашого дослідження: «Реалії – це моно- і полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких вміщає традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об’єктивної дійсності мови сприймача» [2].

Мета нашої праці полягає в дослідженні теоретичних аспектів вивчення національно-маркованих слів, описі та аналізі основних прийомів перекладу топографічних та етнографічних реалій в англomовному перекладі роману Івана Багряного «Тигролови».

Виклад основного матеріалу дослідження. Культурно-марковані слова існують у кожній мові в різних кількостях і відрізняються між собою за певними ознаками й особливостями: лексичними, фонетичними, морфологічними, граматичними, часовими та ін. Через це виникає потреба у класифікації реалій, адже перекладач не може вирішувати питання щодо подальшого відтворення культурно-маркованих одиниць на іншу мову, попередньо не впорядкувавши їх. У ХХІ столітті дослідники продовжують досліджувати цю тему та пропонують різні підходи до класифікації національно-маркованої лексики. Дослідниця К. Ю. Подорожна у своїй статті стверджує, що «з метою систематизації реалій необхідно ґрунтуватися на екстралінгвістичні фактори тематичних асоціацій, оскільки основним критерієм їх виділення є семантичний фактор, що виявляється у зіставленні з лексико-семантичною системою іншої мови» [3]. Вагомий внесок у галузь перекладу реалій зробила Р. Зорівчак, поділивши національно-марковані слова за історико-семантичною та структурною класифікацією, яка відображає різні типи реалій, що зустрічаються в перекладах та визначає їх особливості з точки зору історії, семантики та структури [3, с. 70-71].

На нашу думку, основні категорії, які використовуються для класифікації реалій, включають:

1. Топографічні реалії (відносяться до географічного середовища, місцевості та природних умов).

2. Етнографічні реалії (відносяться до культури, традицій та інших аспектів соціального життя).

3. Політичні реалії (відносяться до політичної системи, правової системи та інших аспектів державного устрою).

4. Економічні реалії (відносяться до економіки та фінансів).

5. Технічні реалії (відносяться до технічних винаходів, пристроїв та технологій).

Цю класифікацію ми використовуватимемо для аналізу відібраного фактологічного матеріалу, зосереджуючись на двох важливих категоріях реалій: етнографічних та топографічних.

Переклад етнографічних реалій. Проаналізувавши роман Івана Багряного «Тигролови», ми виявили 161 приклад етнографічних реалій. Під час їх передачі було здебільшого застосовано такі найпоширеніші перекладацькі трансформації: транслітерація (15%), калькування (12%), описовий переклад (20%), генералізація (11%), транслітерація з виноскою (10%), вилучення (20%) та ін (12%).

За допомогою транслітерації було відтворено такі реалії: *патріарх* [1] – *patriarch* [6], *самовар* [1] – *samovar* [6], *трибунал* [1] – *tribunal* [6], *фокстроти* [1] – *foxtrots* [6] та ін.

Калькування: «Союззолото» [1] – *Uniongold* [6], *довгі карбованці* [1] – *long rubles* [6], *партробітники* [1] – *party workers* [6].

Описовий переклад: «Дальлаг» [1] – *The Far Eastern Camps* [6], *кожух* [1] – *thick coat* [6], *мавка* [1] – *wood nymph* [6], *очінок* [1] – *old-fashioned married woman's cap* [6] та ін.

Генералізація: *жупан* [1] – *coat* [6], *кирея* [1] – *cloak* [6], *депеша* [1] – *message* [6], *вінегрет* [1] – *salad* [6] та ін.

Вилучення: *партквиток*, *дисциплінарні стягнення*, *чарка*, *калоші*, *манзи*, *кандьор*, *могорич*, *колгосп*, *сільрада* [1] та ін.

Транслітерація з виноскою: «Хетагуровка» [1] – *Khetakhurovka, a Soviet girl who followed the example of Valentina Khetakhurova in going to live in the Far Eastern land* [6].

Переклад топографічних реалій. У романі Івана Багряного «Тигролови» нам вдалося знайти 39 прикладів вживання топографічних реалій. У більшості випадків – це назви міст, водойм та інших територій, де відбувалися події твору. Під час їх передачі було здебільшого застосовано такі перекладацькі трансформації: транслітерація (59%), калькування (5%), описовий переклад (2%), транслітерація з виноскою (2%), еквівалент (5%), додавання (2%), вилучення (10%) та ін (15%).

За допомогою транслітерації було відтворено такі реалії: *Полтава* [1] – *Poltava* [6], *Сіхоте-Алін* [1] – *Sikhote-Alin* [6], *Зелений Клин* [1] – *Zeleny Klyn* [6], *Холодний Яр* [1] – *Kholodny Yar* [6] та ін.

За допомогою еквіваленту: *Сибір* [1] – *Siberia* [6], *Забайкалля* [1] – *Trans-Baikalia* [6].

Калькування: *Станція Океанська* [1] – *Ocean Station* [6], *Малий Хінган* [1] – *Little Khinkhan* [6].

Описовий переклад: *Де-Ве-Ка* [1] – *Far Eastern Country* [6].

Додавання: *Лопань* [1] – *Loran near Kharkiv* [6].

Вилучення: *Становий хребет*, *Ворскла*, *Бірободжан* та *Уссурі* [1]. Такі втрати не можуть розцінюватися як критичні, адже не відіграють особливої ролі у творі.

Транслітерація з виноскою: *Запоріжжя* [1] – *Zaporizhya, a town in the Ukraine, also the district "behind the Dnieper rapids", the centre of the Cossack territory in the seventeenth century* [6].

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок. Як бачимо, переклад культурно-маркованих слів є складним завданням через екстралінгвістичні фактори та відсутність точних еквівалентів у мові перекладу, через власне відсутність референта для позначення об'єкта-реалії. Іншою можливою причиною вважаємо складність ідентифікувати реалію та правильно зрозуміти її значення, адже культурно-марковані одиниці можуть бути прихованими або неочевидними для тих, хто не є членом відповідної культури або не володіє належними фоновими знаннями. Перспективу досліджень вбачаємо у детальнішому розкритті прагматичних аспектів відтворення національно-маркованих одиниць, а також детальнішому розкритті перекладацьких підходів до їх перекладу англійською мовою.

Література:

1. Багрянний І. Тигролови. Давидів, 2012. 322 с.
2. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад. Л., 1989. 216 с.
3. Подорожна К. Ю. Проблема класифікації реалій та виокремлення історизмів у ній. Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки. 2014. № 2 (74). URL: <http://eprints.zu.edu.ua/11796/1/53.pdf> (дата звернення: 07.05.2023).
4. Ткаченко Ю. В. Особливості класифікації реалій та виявлення їх аксіологічного потенціалу. Науковий блог. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2015/osoblyvosti-klassyfikatsiyi-realij-ta-v/> (дата звернення: 08.04.2023).
5. Толстой С.С. Основи перекладу. С.С. Толстой. Вінниця: Нова книга, 2000. 448 с.
6. Bahriany I. *The Hunters and the Hunted*. New York : St Martin's Press, 1957. 244 p.
7. Bassnett S. *Translation Studies*. Routledge, 2003. URL: <https://doi.org/10.4324/9780203427460> (дата звернення: 08.04.2023).

**ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ
РОМАНУ БРЕМА СТОКЕРА «ДРАКУЛА»**

Бойчук В. С.

гр. АУП-48

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Наук. керівник – асистент Дзюбановська І. В.

Проблема перекладацьких трансформацій, зокрема лексичних, під час перекладу художніх творів, залишається актуальною у сучасному контексті. Прагнення перекладачів точно відтворити зміст і лексичні конструкції оригінального тексту мовою перекладу змушує їх використовувати вправні техніки перекладу, які включають не лише зміну частин мови, але і вживання комплексних лексичних трансформацій.

Переклад, як науковий термін у широкому розумінні, вказує на процес, спрямований на передачу конкретної інформації, вираженої у письмовій або усній формі, з однієї мови на іншу. За визначенням І.Я. Рецкера, переклад - це точне відтворення оригінального тексту за допомогою іншої мови з утриманням єдності змісту та стилю. Щоб передати основний зміст оригінального твору, переклад повинен бути передусім адекватним. М.О. Беляков визначає адекватний переклад як той, який відбувається на рівні, необхідному і достатньому для передачі незмінного плану змісту, з дотриманням відповідного виразного плану, тобто відповідає нормам мови перекладу. Щоб досягти цього під час письмового перекладу, використовуються перекладацькі трансформації [4].

У перекладі, як у художніх, так і у наукових текстах, зустрічаються труднощі, які можуть ускладнити вдале відтворення змісту. У таких випадках перекладачі вдаються до